

Lägre skatt på öl från småbryggerier

Sveriges Oberoende Bryggerier 2022

Förord

Ett förslag till lägre skatt på öl från småbryggerier

EU erkänner det marknadsmisslyckande som stordrift och samordning ger upphov till på ölmarknader. För att utjämna konkurrensvillkoren mellan små och stora bryggerier tillåter därför EU de enskilda medlemsländerna att sänka skatten på öl som bryggs i mindre mängder av små oberoende bryggerier. Samtliga EU:s medlemsländer, Norge och Storbritannien använder sig av denna möjlighet förutom Sverige och Spanien.

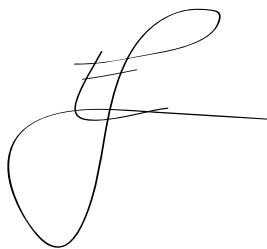
Denna rapport vänder sig till Sveriges riksdagsmän och beskriver varför även Sverige behöver sänka skatten på öl som bryggs av små bryggerier. Rapporten innehåller ett förslag på hur ett svenskt regelverk för en differentierad alkoholskatt bör utformas i enlighet med Artikel 4 i EU:s Direktiv 92/83/EEC om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker.

Om Sveriges Oberoende Bryggerier

Människan har bryggt öl i tusentals år. Fram till slutet på 1700-talet bryggdes öl uteslutande där det dracks – hemma eller på värdshuset. I dag är öltillverkning till stor del en storskalig och likriktad processindustri utan fokus på smak och förändring, och så ser det ut i hela världen.

Som motreaktion återuppstår småskalig och hantverksmässig tillverkning av smakrik öl i många länder, tack vare små entusiastiska ölbryggerier som värnar om ölet och dess tradition. Sveriges Oberoende Bryggerier samlar svenska småbryggerier under ett tak och gör allt för att bryggerierna ska kunna fortsätta bidra med stor smak och variation till allas glädje. Varje dag – med varje brygd.

Sveriges Oberoende Bryggerier bildades i november 2008 av tolv bryggerier med gemensam syn på ölkultur och samarbete mellan kollegor. Idag består föreningen av drygt 140 medlemsbryggerier från Luleå i norr till Smygehuk i söder.

Erik Frithiof

Ordförande, Sveriges Oberoende Bryggerier

Innehållsförteckning

Förord	2
Innehållsförteckning.....	3
Förslag till lägre alkoholskatt på öl från småbryggerier	4
1. Bakgrund	4
Gällande EU-rätt	4
Konsekvenserna av att inte tillämpa Artikel 4.....	4
2. Förslag på svensk tillämpning av Artikel 4	5
Skälen till förslaget.....	6
3. Konsekvensanalys.....	7
Offentligfinansiell bedömning	7
Alkoholpolitisk bedömning.....	7
Närings- och regionalpolitisk bedömning.....	7
Marknadsbedömning	8

Förslag till lägre alkoholskatt på öl från småbryggerier¹

1. Bakgrund

Den svenska ölmarknaden karaktäriseras av stordrifts- och samordningsfördelar som begränsar små bryggeriers tillväxtmöjligheter. Marknadsmislyckandet är ett internationellt problem och väl dokumenterat. Samtliga länder inom EU, Norge och USA har därför vidtagit åtgärder för att kompensera mindre bryggerier. Detta med undantag för Sverige och Spanien.

Gällande EU-rätt

Artikel 4 i EU:s Direktiv 92/83/EEC erkänner problemen på ölmarknaderna och tillåter medlemsstaterna att sänka skattesatsen på öl från småbryggerier. Enligt artikel 4.1 kan en lägre skatt på öl:

1. tillämpas på företag med en produktion av öl under 20 miljoner liter per år,
2. maximalt sätts ned med 50 procent av standardsatsen för punktskatt på öl,
3. differentieras efter producerad volym öl.

Konsekvenserna av att inte tillämpa Artikel 4

Genom att inte tillämpa Artikel 4 missgynnar den svenska staten medvetet små bryggerier jämfört med stora svenska och utländska bryggerier. Genom att upprätthålla konkurrenssnedvridningen på den svenska ölmarknaden drabbas små svenska hantverksbryggerier och svenska ölkonsumenterna. Konsekvenserna är:

- **Försämrade tillväxtmöjligheter.** De svenska småbryggerierna har mycket svårt att växa. Inget svenskt hantverksbryggeri har nått den produktionsvolym som är kritisk för att i större omfattning kunna utnyttja stordrifts- och samordningsfördelar.

Jämfört med utländska småbryggerier förblir de svenska i betydligt större utsträckning små och olönsamma. Detta trots en närmast explosionsartad tillväxt i antal småbryggerier sedan millennieskiftet. Endast ett svenskt hantverksbryggeri har nått en produktionsvolym över 2 miljoner liter. Det tog 16 år sedan starten 2004.

¹ Grunderna till förslaget beskrivs mer ingående i bilagerapporten "Lägre skatt på öl från småbryggerier - Bilagor" som publiceras separat.

- **Lägre marknadsandel.** För att få kostnadstäckning måste hantverksbryggerierna hålla betydligt högre priser. I snitt är svenskt hantverksöl den dyraste alkoholdrycken som säljs på Systembolaget. Svenskt hantverksöl är 50 procent dyrare än övriga alkoholdrycker och 2,1 gånger dyrare än ölet från de stora svenska bryggerierna.

Systembolagets stora utbud av öl, öltyper och ölmärken består i huvudsak av svenskt hantverksöl. Men på grund av de högre priserna öl står det svenska hantverksölet endast 1,5 procent av försäljningen på Systembolaget.

- **Förstärkta snedvridningseffekter.** Moms och Systembolagets prispåslag förstärker snedvridningarna ytterligare. Konsumenter av svenskt hantverksöl betalar nästan 1,6 gånger mer i skatter och påslag än konsumenter av öl från de stora svenska bryggerierna. Detta enbart på grund av att de köper öl från svenska småbryggerier.

2. Förslag på svensk tillämpning av Artikel 4

Sveriges Oberoende Bryggerier föreslår att Sverige från och med den 1 januari 2023 inför en lägre skatt på öl från småbryggerier.

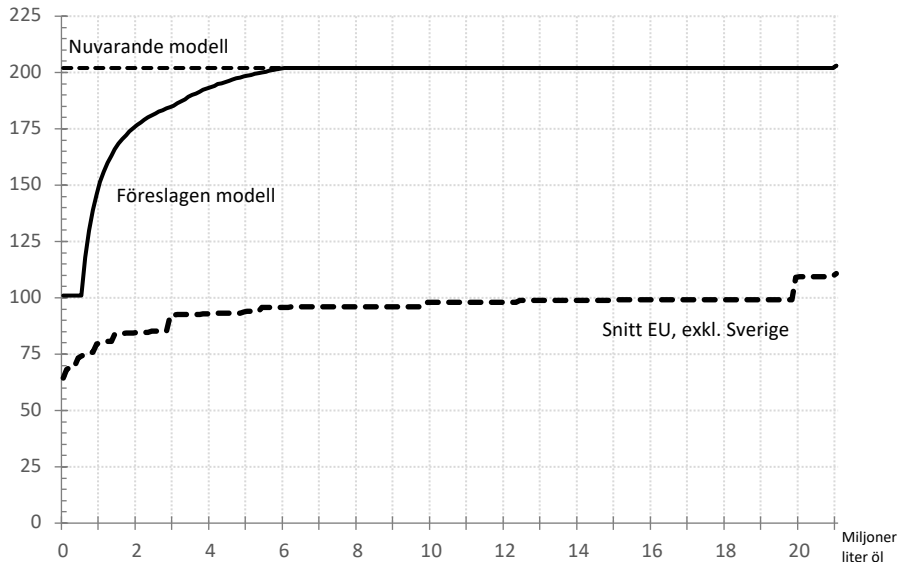
Öl från ett bryggeri med en producerad årsvolym:

- mindre än 500 000 liter beskattas med 50 procent av standardskattesatsen.
- mellan 500 000 och 3 000 000 liter beskattas enligt: $(\text{volym} - 250\,000) / \text{volym}$ multiplicerat med standardskattesatsen. Där volym uttrycker bryggeriets årliga produktion.
- mellan 3 och 6 miljoner liter beskattas enligt: $(\text{volym} - (250\,000 - 0,083 * (\text{volym} - 3\,000\,000))) / \text{volym}$ multiplicerat med standardskattesatsen.
- över 6 miljoner liter beskattas med standardskattesatsen på öl.

Förslaget exemplifieras i diagrammet nedan givet en standardskattesats på öl på 202 kronor per liter ren alkohol.

Skatten på öl enligt nuvarande och föreslagen skattemodell

Kronor per liter ren alkohol

Skälen till förslaget

Modellen som föreslås tillämpas i Storbritannien. Den brittiska modellen har framgångsrikt utjämnat konkurrensvillkoren och stimulerat tillväxten av mindre bryggerier inom ramen för de villkor som EU sätter upp. Beskattningsmodellen tar hänsyn till att stordrifts- och samordningsfördelarna är kontinuerligt stigande. På så sätt undviks tillväxthämmande trösklar i beskattningen.

Stordrifts- och samordningsfördelarna på ölmarknaden ökar som mest upp till en produktion på cirka en halv miljon liter. Kostnaderna för denna grupp bryggerier kan värderas till vara mer än två gånger så höga jämfört med de största bryggerierna. Det gäller både i Sverige och i Storbritannien. Maximal skattereduktion bör därför ges till en volym upp till 500 000 liter.

Marknadsdata visar att stordrifts- och samordningsfördelarna även är framträdande i intervallet upp till cirka tre miljoner liter och att bryggerier har svårt att nå tre miljoner liter. De flesta svenska bryggerier med en produktionsvolym under en miljon liter förlitar sig på oavlönat arbete. Dessutom har endast tre hantverksbryggerier lyckats växa över en produktion på en miljon liter. Inget hantverksbryggeri har lyckats växa över en produktionsvolym på tre miljoner liter. Ölskatten bör därför vara reducerad för bryggerier med volymer över 0,5 miljoner liter och upp till tre miljoner liter.

Stordrifts- och samordningsfördelarna är mätbara upp till en produktionsvolym på cirka sex miljoner liter. Mellan tre och sex miljoner liter växer fördelarna dock i långsammare takt. Ölskatten bör därför vara reducerad även i intervallet tre till sex miljoner liter men fasas ut i långsam takt.

3. Konsekvensanalys

Offentligfinansiell bedömning

Förslaget minskar punktskattintäkterna på öl med 75 miljoner kronor, och innebär en alkoholskattelättnad för de svenska hantverksbryggerierna på knappt 38 procent i snitt. Sammantaget motsvarar skattebortfallet knappt 0,5 promille av de totala punktskatteintäkterna från alkohol.

Det offentliga kan förväntas få tillbaka cirka 18 miljoner i arbetsgivaravgifter och kommunalskatter. Förslagets offentligfinansiella nettoeffekt blir då 57 miljoner kronor.

Reduktionen i skatt kan endast i mycket begränsad omfattning förväntas gå till utländska småbryggerier.

Alkoholpolitisk bedömning

Förslaget bedöms inte påverka den totala alkoholkonsumtionen och därmed inte den svenska folkhälsan. Det finns tre huvudsakliga skäl till detta:

1. En nedsättning av skatten används primärt inte till att sänka priset på öl. Både svenska och brittiska småbryggerier uppger att utökad kapacitet genom investeringar i utrustning och personal är de högsta prioriteringarna.
2. En selektiv skattesänkning, och en eventuell selektiv prissänkning, på hantverksöl kan som mest leda till att ölkonsumenterna dricker mer hantverksöl på bekostnad av öl med lägre pris och kvalitet.
3. Hantverksöl är synnerligen dyrt och attraherar inte konsumenter som är ute efter billig öl för alkoholens skull eller de stora riskgrupperna för alkoholskador. Konsumenter dricker hantverksöl av intresse eller ölets högre kvalitet.

Närings- och regionalpolitisk bedömning

De svenska hantverksbryggerierna är uteslutande småföretag, och Sveriges fyra största hantverksbryggerier har mellan 10 och 20 anställda. Bryggerierna är regionalt väl spridda över Sverige och återfinns många gånger i små orter och i glesbygd. Intresset för export-satsningar ökar dessutom ju större bryggerierna är.

En nedsatt alkoholskatt på öl från mindre bryggerier är därför ett stöd till småföretag, till småföretag i glesbygd och till småföretag som vill växa och öka sin export.

Marknadsbedömning

Utbudet av öl på Systembolaget består i huvudsak av svenskt hantverksöl. På grund av konkurrenssnedvridningen är priset på hantverksölen betydligt högre. Systembolagets utbud är därför inte ett relevant och tillgängligt alternativ för många svenska konsumenter. Konsumenter med lägre inkomster och begränsad budget är därför hänvisade till de stora svenska bryggeriernas ytterst begränsade utbud av ljus lager av sämre kvalitet.

Småbryggerier som kan växa kan på sikt ta del av de stordrifts- och samordningsfördelar som större bryggerier åtnjuter. Hantverksbryggerierna får då bättre villkor att konkurrera i de lägre prissegmenten. Det ger konsumenter med låg inkomst och begränsad budget en möjlighet att ta del av öl av högre kvalitet i större utsträckning.

En reducerad skatt kommer till största del att investeras i utökad kapacitet i form av utrustning och personal. Uppskattningsvis kan detta leda till cirka 70 nya anställningar inom bryggerisektorn. En del av dessa anställningar handlar om att gå från oavlönat arbete till avlönat. Om hälften av skattereduktionen, 38 miljoner kronor, går till löner återgår delar av detta till staten och kommunerna. Grovt kan staten räkna med att få tillbaka cirka 9 miljoner i arbetsgivaravgifter och kommunerna kan räkna med ett tillskott på cirka 9 miljoner i kommunalskatter.